KOIVISTON viesti

Nro 2 Helmikuu 2018 **Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien**

Tiijjät sie?

Välist, ko haasteltii ystävii ja kylämiehii kans porukas ja ko vaimo-vainaa ol sakis mukan, ni miul ol tapan iha kurillaikii sannoo häntä eukoksei. Miehä tiesin, et hää ei siint sanast tykänt, vaik mie oli hänel sen tuhannet kerrat selittänt, et Koivistol ol sellane nimitys vaimost kyl iha tavalline. Samal taval ko Äijäkii. Kylhä äijääki jotkut yrittäät selittää niiko halveeraavaks ilmasuks miestä kohtaa. Nykysihä kyl varsinkii nuoret haastaat ”äijäenerkiast", mihi sisältyy oikiastaa ylistävvä ajatus.

Mut miuha pit kertoo viel eukostai, et hää sit ol hyvä käsistää! Neulo, kuto, virkkas, ompel, tek vaik mitä kästöitä. Mattoi! Niitä kolkuttel toine toistaa komiampii, pitkii ja lyempii; räsymattoi o kirjavii ja yksvärisii vaatekomeros vielkii vaik kui! (Ei hää raskint kaikkii ottaa käyttöö, vaa säilytti niitä vastase varal.) Sukkii ja lapasii ol vaik muilkii jakkaa; pöytäliinoi, pienii ja suurii keräänty vaatekaappii virkkaamal pinottai! Yhtee aikaa hää kuto miul ravatteiki. Kerra hää pääs Koivisto-juhlii kästyönäyttelys palkinnoilkii. Joskus hää möi mutkais liinojaa vierahilkii, niiko esmerkiks historiallise Haiko kartano omistaja Tiivola Satu osti kaheksa pientä pöytäliinaa hänelt kartano saleihi.

Poppanoi hää tek mielellää, varmast siks, et sai niitä alu alke suunnitella kui miel tek. Tuo miu kuvvai tuos yllääl seinäkoristeest, mikä roikkuu miu työhuonee seinäl, ei taijja kyl olla iha oikee poppana, ko sehä ei oo puuvillast tehty, mut poppanaks Kaizu tuotakii sano.

Mut miehä en teilt nyt utelekkaa mittää noist kästyötuottehist, mie kysyn nyt suoraa ja sumeilematta, et kukas tietää ja taitaa sannoo, et mikä ja mis ol Koivistol Poppana? Akus sie, oot sit mies taik naine, nuor taik vanha, tiijjät vastaukse tuoho miu (myönnettävä on) tos vaikiaa kysymyksehei, ni älä kainostele, paa vaa tietois tulemaa Viesti Toimituksee, ni siul sattaa mannaa ja mettä taivaa täyelt sammaa tappaa, ko viime aikoin o sajelt millo lunta, millo räntää ja millo taas silkkaa vettä. Nii, älä unoha kertoo sitä, mist sie tiesit vastaukse, äläkä varsinkaa jätä kirjottamatta nimeäis vastaukseis perrää.

Martti Piela

Porvoon Koivistolaisten Viipurinmatka

Myö Porvoon Koivistolaiset lähettii 28 hengen voimi käymää Viipuris kauniina lokakuun päivänä.

Rainer Montonen

Viipur ol entisellää, linnan torni ol paketis, jottai hyö siel korjasiit. Toril ol kojuja kahes rivis. Mummot möivät sukkii, luutii ja karpaloita.

Kauppahalli ol puoltyhjä. Myö ko mäntii sissää ni joha rupeis kaauppiaat herräämää ja kauppa käi.

Hämäläisen Kari ol varant meil ruokapaikaks uuvellee rakennetun ravintola Espilän. Kaunis ol rakennus auringonpaistees. Tytöt ol meitä vastaaottamas ko mäntii sissää. Ruoka oli hyvää ja tarjoilu pelas. Pittää sannoo et Viipurilaise se rakkaus assuu syvämes ja vassas. Kiitokses laulettii Nurmen Riital johol Karjalaiset laulu.

Pellavakaupas pit käyvä ostamas liinoi ja pyyhkeit. Marja-Leena otti pojan poikansa Eetun mukaan Viipurii tutustumaa enskertaa. Hyväst poika pärjäis. Kiivettii poja kanss Havi valleil, sielt ko näkkyy koko Viipur.

Kottiin lähtiessä käytiin tavaratalo Carusellissä tuhlaamassa viimeiset ruplat. Tullista selvittiin nopeasti, ruuhkaa ei ollut. Kohvit juotiin Rajahovissa. Porvoossa oltiin hyvissä ajoin. Kiitos kaikille mukavasta matkaseurasta. Tavataan taas ensi vuonna samoissa merkeissä.

Muistiin merkitsi ja kuvasi Montosen Rainer

Ravintola Espilän edessä Leena Reinikainen ja Veikko Kurki

Riitta Nurmi lauloi ravintola Espilässä

Marja-Leena Montonen ja pojanpoika Eetu Viipurin torilla

Kari Hämäläinen ja Marja-Leena Montonen ovat jo 25 vuotta järjestäneet matkoja Porvoon Seudun Koivistolaisille

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Vaikka vain pisara kuninkaallista verta

Olen ollut suhteellisen lyhyen ajan Lahden koivistolaisten johtokunnan jäsen. Kuvaavaa paikallisosaston toiminnassa on ollut, että joka kokouksessa on pidetty hiljainen hetki jonkun henkilöjäsenen poisnukkumisen muistoksi. Jokaisen kokouksen asialistalla on ollut myös kohta toiminnan jatkuvuuden pohtimisesta, uusien jälkipolvien mukaan saamisesta, jäsenmäärän muutoksista. Karjalalehdessä puolestaan pohdittiin myös sitä, että jäsenmäärän kasvattaminen on sellaisenaan huono tavoite, että jäsenmäärä pitäisi olla mieluummin mittari toiminnasta. Kiinnostavan toiminnan myötä mukaan tulee sitten niitä jäseniä.

Aika tekee myös tehtävänsä. Aitokoivistolaisten, eli koivistolaisten vanhempien Koivistolla syntyneitten lapsien määrä jäsenistöstä vähenee muistohetki muistohetkeltä. Toki Koivistolta pikkulapsina evakkoon joutuneet vielä porskuttavat toiminnassa vahvasti. Meitä ½ koivistolaisia, eli sellaisia joilla vain toinen vanhemmista on koivistolaissyntyinen, toki on mukana toiminnassa myös. Mutta toisaalta esimerkiksi itse tunnen omalla asuin seudullani paljon ikätovereitani, puolikkaita, jotka eivät aktiivisesti toimintaan ole mukaan lähteneet, vaikka koivistolaisuuden itsessään tunnistavat. Varttikoivistolaisia puolestaan on nähty mukana siellä minne heidän vanhempansa heidät mukaansa tuovat. Lähinnä tulee mieleen Koivisto-juhlien ohjelmasuorittajat ja lasten pajat. Ajatellaanko 1/8 osa koivistolaisuuden jo olevan niin laimeaa, ettei siitä kannata identiteettinsä osaa rakentaa? Itse ajattelen, että jos minussa olisi vaikka kuudestoista osakin intiaaniverta tai aatelista ellei peräti kuninkaallista, niin takuuvarmasti toisin sen esiin. Tällä tarkoitan sanoa, että kyllä meitä koivistolaisia määrällisesti on paljon, joka sukupolvihan oikeastaan lisää väkeä.

Siispä toiminta sellaiseksi, että siihen on helppo ja luonteva tulla mukaan. Pornaisten piirakkapäivä on tästä mainio esimerkki. Koivistolaisuuteen liittyy niin paljon edelleen kiinnostavia aiheita, meri, luonto, luovuus, yritteliäisyys, ruoka…. että ei luulisi olevan vaikeaa päivittää touhua ja tehdä sitä näkyväksi. Juuri pullahti idea, mitä jos vaikka paikallisen purjehdusseuran junnuille jakaisi kauden päätteeksi jonkun koivistolaisen laivurin pystin, siis näkyvyyttä sinne missä iloa ja intoa muutenkin on. Nuorille pitää myös antaa tilaa ja paikkoja toimia aktiivisesti. Ei kai kukaan lähde mukaan kuuntelemaan vanhempien nurinaa siitä, ettei kukaan tule mukaan.

Hartaast´

Mitä toivoisin?

Toivo on itse asiassa ärsyttävä asia. Sehän merkitsee sitä, että jotain, mikä on minulle tärkeää, puuttuu ja toivon saavuttavani sen tulevaisuudessa. Olisi paljon mukavampi elää toivotussa tulevaisuudessa kuin elää toivossa.

Jeremian kirjassa kerrotaan, että Jumala sanoo väestönsiirtoihin joutuneilla juutalaisille: ”Minulla on omat suunnitelmani teitä varten, sanoo Herra. Minun ajatukseni ovat rauhan eivätkä tuhon ajatuksia: minä annan teille tulevaisuuden ja toivon.” (Jer 29: 11)

Mitäpä tässä sitten toivoisi?

Moni toivoo pysyvänsä nuorekkaana ja pelkää vanhenemista. Naisilta ei edes saa kysyä ikää. Aikamoinen tabu! Jos sen ääneen sanoo, niin eiköhän siinä ole kyse sairauden ja kuoleman pelosta. Voisiko jatkuvaa terveyttä ja päättymätöntä elämää toivoa? Ainakin sairautta ja kuolemaa on vaikea hyväksyä.

Moni on yksin ja kaipaisi läheisten seuraa. Sitä että joku kaipaisi minua. Sitäkin, etten itse aina sotkisi omia ihmissuhteitani. Sitäkin voisi toivoa.

Moni kaipaa merkitystä elämäänsä, esimerkiksi että saisi tehdä tärkeää työtä. Tai vastausta siihen, miksi täällä oikein ollaan. Antaisiko ikuisuuskysymysten selviäminen ja vaikka Jumalan läsnäoloon pääseminen merkityksen elämääni? Uskaltaisiko sellaista toivoa?

Tai mielenrauha. Voisiko jatkuvasti heräävästä epämääräisestä syyllisyyden tunteesta päästä eroon? Tai itsesyytöksistä, kun en saakaan asioita hoidettua täydellisesti? Olisihan tässä toivomista, jos uskaltaisi päästää ajatuksensa laukkaamaan.

Moni kärsii epäoikeudenmukaisuudesta, esimerkiksi joutuu kiusatuksi. Tai kärsii tietäessään, miten epäoikeudenmukaisesti monia muita tällä pallolla kohdellaan. Kannattaako toivoa, että se voisi muuttua?

Sitäkin tässä kaipaisi, että lopulta näkisi, mistä minun elämässäni oikein on kysymys. Onko näissä kärsimyksissä tai tässä jatkuvassa stressissä jotain mieltä? Seuraako tästä jotain hyvää? Vai pinnistelenkö täällä turhaan, kun koko ajan vastustaa? Kannattaako vielä yrittää? Tietääkö joku? Voisiko hän kertoa minullekin?

Raamatun mukaan Jumala aikoo toteuttaa nämä toiveet, nämä toivot. (Katso Raamatusta vaikka Psalmit 19: 9, 130: 5 ja 131: 2, Apostolien teot: 26: 6–8, Kirje roomalaisille 5: 5 ja 8: 20–24 tai Ensimmäinen kirje korinttilaisille 12: 12.) Olisihan siinä toivomista, jos uskaltaisi päästää mielensä irti. Jos uskaltautuisi odottamaan, luottamaan, toivomaan.

Kaisa Koivula

Rakas kummitätini, tätimme

Raakel
VILLANEN

s. 19.1.1926 Koivisto
k. 4.1.2018 Kaarina

Kertokaa Karjalaan
liitävät linnut
kunnaitten kukille
kuiskaus tää:
Kulkuni kauas,
jos kotoa kulki,
Karjalan sineen
sieluni jää.

Lämmöllä muistaen
EevaKaarina perheineen
Soile perheineen
muut sisarusten lapset perheineen
Sukulaiset ja ystävät

Siunaus läheisten läsnä ollessa. Kiitollisena Kaarina-kodin henkilökunnalle Raakel-kummini hyvästä huolenpidosta.

KOIVISTON viesti
ISSBN 0780-1289
KUSTANTAJA:
Suomen Koivisto-Seura r.y.
Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.
Lehteen tarkoitetun ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.
Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.
Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.
Liikeilmoitukset 50 snt/ppm
Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Aineisto mieluiten digitaalisena:
studio@salokanneltoivonen.fi
Muussa tapauksessa paperikopiot, muistitikku tai CD-levy sekä valokuvat toimitetaan osoitteeseen:
Koiviston Viesti,
Riihelänkatu 28, 15810 Lahti
Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteineen.
Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Tilaukset, osoite- ym. muutokset aina kirjallisena tai sähköisesti Koivisto-Seura r.y.n varapuheenjohtajalle tai edellämainittuihin osoitteisiin. Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 34 e, sisältää vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta voi myös maksaa Karjalan Liiton jäsenmaksun 15 e.

Jäsenlehden postituksesta Pohjoismaihin veloitetaan +3 e/vuosi ja muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.
Pankkiyhteys:
Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja
Riikka Salokannel, 044 2312 422
koiviston.viesti@gmail.com
Kuvatoimitus ja taitto
Rami Toivonen, 0400 780 398

Suomen Koivisto-Seura ry vuosikokous

Johtokunta valmisteli menneen kauden tilit vuosikokoukselle esitettäväksi kokouksessaan Karjalatalolla 3.2.2018. Vuosikokous ja talvijuhla pidetään lauantaina 17.3.2018 klo 11 alkaen Turun Karjalatalolla (ks. takasivun ilmoitus.)

Suomen Koivisto-Seura ry onnitteli merkkipäiväänsä viettänyttä johtokunnan varajäsentä Eija Tuomista. Johtokuntatyön lisäksi Eija pitää sankarihautatoimikunnan työsaran ohjaksia tiukasti hyppysissään. Eijan luotsaamana hankkeelle on saatu viralliset hyväksynnät ja Koiviston kirkkomaalla alkaa pian tapahtua. Eija sai mukaansa Turkuun viemisiksi kukat ja onnitteluadressin. Lämpimät onnittelut Eijalle merkkipäivän johdosta ja sydämellinen kiitos jo tässä vaiheessa suuresta panoksesta muistomerkin pystyttämiseksi koivistolaisille sankarivainajille näiden synnyinseudulle!

Vuoden Koivistolainen 2018

”Mitä sie sit oikee teet?”, ihmetteli mummo Johanna Ivaskalle, Vuoden Koivistolaiselle 2017 tämän työtä. Maailmanlaajuista tunnustusta saaneen syöpätutkijan työsarkaa koskevaan kysymykseen professori Ivaska vastasi mummolleen ”mie siirrän punaista liuosta pullosta toiseen”. Pienten toimenpiteiden tuloksena saavutetut suuret ja merkittävät tulokset koko ihmiskunnalle antoivat Suomen Koivisto-Seuralle aihetta nimetä professori Johanna Ivaskan Vuoden Koivistolaiseksi 100-vuotisen itsenäisyytemme juhlavuonna 2017.

Vuoden Koivistolainen -nimitys on tunnustus koivistolaisjuuriselle henkilölle, joka on menestynyt ammattitoiminnassaan tai erikoisalallaan. Vuoden Koivistolainen -nimitystä ei myönnetä koivistolaisesta järjestötyöstä eikä perinnetoiminnasta. Valinnan tekee Koivisto-Seuran johtokunta vuosittain määräaikaan toimitettujen ehdotusten joukosta. Vapaamuotoisista ehdotuksista tulee ilmetä kootusti perustelut valinnalle, ehdokkaan nimi yhteystietoineen sekä ehdottajan nimi yhteystietoineen. Ehdotukset Vuoden Koivistolaiseksi 2018 pyydetään toimittamaan 30.4.2018 mennessä seuran sihteerille sähköpostitse virpi.huhtanen@kolumbus.fi tai postitse Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo.

Johtokunta

Koivisto-Seura kutsuu paikallisyhdistyksiä, kyliä ja sukuja

Koivisto-juhlat 2018 -talkoisiin

Koivisto-juhlia vietetään pääkaupunkiseudulla heinäelokuun vaihteessa. Aika ja paikka täsmentyvät alkuvuodesta.

Koivisto-juhlien järjestämisessä ollaan uuden edessä. Ensi kesän Koivisto-juhlien käytännön järjestelyt toteutetaan yhteistyönä Koivisto-Seuran ja kaikkien koivistolaisten yhdistysten kesken. Koivistolaisia yhdistyksiä pyydetäänkin ilmoittamaan osa-alue, jonka järjestelytehtävistä yhdistyksessä ollaan kiinnostuneita. Eri osa-alueita ovat mm. ohjelmatarjonta, lipunmyynti, arpajaiset, tuotemyynti, järjestyksenvalvonta, kahvila, kilpailut kuten piilenheitto ja mölkky jne. Ehdotuksia ohjelmasuorituksista ja muusta sisällöntuotannosta lauantain iltapäivään ja iltaan sekä sunnuntain juhlaan otetaan mielellään vastaan. Arpajaisia varten yhdistyksiä pyydetään keräämään arpajaisvoittoja.

Ehdotukset voi lähettää seuran sihteerille virpi.huhtanen@kolumbus.fi tai puhelimitse 0440-501 806.

TEHHÄÄ JUHLAT YHES! Johtokunta

– Puheenjohtajalt` itseltää –

Ilma rahhaa on kevveempi kulkee

Koivisto-seuran talous on ollut viime vuosina alijäämäinen. Jäsenmäärä pienenee, mutta kaikki menot eivät kutistu samassa suhteessa. Jäsenmaksu kattaa melko tarkkaan Koiviston Viestin, jäsenrekisterin, kirjanpidon ja jäsenmaksujen keräämisen. Pieni osa jäsenistä jättää tämänkin summan maksamatta, mutta nykyisin heidät poistetaan jäsenluettelosta, jos karhukirje ei tuo tulosta.

Toissa vuonna aloitettiin hanke Koiviston sankarihautausmaan kunnostamiseksi. Olemme saaneet tähän valtiolta hieman tukea, mutta seuran omaa rahaa on mennyt jo noin 4500 euroa. Tällä on kustannettu neuvottelumatkoja, piirustuksia, tulkkausta ja käännöstöitä. Viimeistä lupapäätöstä odotellaan nyt Pietarista.

Seuraavaksi pitäisi löytää rahat itse muistomerkkialueen rakentamiseen. Se pystytään suorittamaan vaiheistettuna, mutta Suomen hinnoilla kustannukset olisivat yli 70 000 euroa. Venäjällä toki päästään halvemmalla.

Seura ei aio järjestää yleistä rahankeräystä, jolla tarkoitetaan lainsäädännössä tarkemmin määrittelemättömään yleisöön vetoamista. Sen sijaan etsitään tahoja, joilla on avustusvaroja käytettävissä. Seuran jäsenet voivat antaa omaa tukeaan joko nimenomaisesti lahjoituksena tai yksinkertaisemmin maksamalla jäsenmaksun yhteydessä lisäsumman, esimerkiksi sen tuplana. Harkinnassa on myös nimikko-osien tarjoaminen jäsenistölle; esimerkiksi istutuksille, kivipaaseille ja ketjun lenkeille on määriteltävissä yksikköhintoja.

Sankarihautausmaan kunnostaminen on viimeinen konkreettinen kunnianosoitus, jonka voimme kohdistaa siellä makaaville vainajille. Seura ei siihen yksin kykene, vaan nyt tarvitaan todella apua.

Jouni J Särkijärvi

Suomen Koivisto-Seura r.y.
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Jouni J. Särkijärvi
Kuurinniityntie 1, 02750 Espoo
puh. 040 516 4951
jouni.sarkijarvi@pp.inet.fi
Varapuheenjohtaja, Tuula Koppinen
Rauhalanpuisto 10 B 36, 02230 Espoo
puh. 050 516 5651
tuula.koppinen@kolumbus.fi
Sihteeri, Virpi Huhtanen,
Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo.
puh. 0440 501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi

Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
puh. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
050 539 8693
marke.hongisto@fmi.fi

Hallituksen muut jäsenet:
Virpi Huhtanen, Espoo
varalla Marke Hongisto, Helsinki
Jukka Ratia, Mäntsälä. 0500 978 206
varalla Hannu Veijalainen, Lahti
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varalla Eija Tuominen, Turku
Tuomo Kokkala, Kotka. 050 589 4443
varalla Jorma Jack, Kotka 0500 619 482
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varalla Katariina Aaltonen, Espoo
puh. 050 4393 791
Riitta Nurmi, Porvoo. 041 455 8885
varalla Marja-Leena Montonen, Porvoo
Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varalla Tuula Agge, Parainen
Tuula Raukola, Kotka. 044 522 8098
varalla Eeva Karkia, Miehikkälä

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj.
Sirpa Taskinen, Helsinki 040 5811 642
Asiamies Pertti Hoikkala 040 583 5397
Linnankoskenkatu 15 C 10, 06100 Porvoo
koivisto-saatio@kolumbus.fi

Sissikomppaniaan vapaaehtoisia *4 osa*

Joulukuun lopulla 1942 Maaselän ryhmän komentaja kenraaliluutnantti Taavetti Laatikainen käski kunkin sotatoimiyhtymänsä perustaa sissikomppanioita.

Seppo Posio

Loppiaisena 1. D antoi käskyn Pintuisissa olevalle JR 35:lle perustaa 1. jääkärikomppania ja Konsajärvellä olevalle JR 56:lle 2. jääkärikomppania. Salaamissyistä nimenä oli jääkärikomppania. Näin muodostettiin 1.D:n operatiivisen osaston päällikön alaisuuteen sissiosasto puna-armeijan partisaaniprikaatin aktiivisuuden lisääntyessä. 1.DE:n sissiosaston päälliköksi valittiin majuri Jukka Sammalkorpi.

Komppanioitten vahvuus oli 4+14+87, jääkäreiden lisäksi komppaniassa oli 2 pioneeria, radiomies ja lääkintämies. Kaikkien sissikomppanian jäsenten tuli olla vapaaehtoisia. JR 35:n komppanian päälliköksi valittiin tykkik:n päällikkö kapteeni Georg Grönroos ja JR 56:n komppanian päälliköksi talvisodan Lemetin mottitaisteluissa kunnostautunut luutnantti Lauri Törni, joka oli ollut koulutettavana Saksan Waffen SS-upseeriksi valmistavalla kurssilla Wienin lähistöllä.

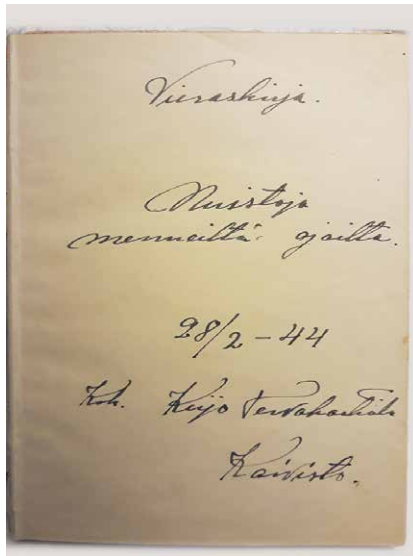

Taistelutanner aseveljen piirtämänä

Kirjoittaja on lietolainen sotahistorian harrastaja ja luennoitsija.

Ensimmäinen tehtävä

Rukajärven ja Seesjärven välimaastossa olevan Ontajärven itäpuolella oleva Vääräkosken vihollistukikohta oli tuhottava. Niinpä osasto Sammalkorpi lähti liikkeelle ja sen lähettämä tiedustelupartio saapui vihollistukikohdan edustalle aamuvarhaisella 20.2.1943. Majuri Sammalkorpi lähetti matkaan vielä kaksi partiota tiedustelemaan sivustoja, jolloin toinen niistä joutui tulitaisteluun vihollisen kanssa tuhoten sen yhtä miestä lukuun ottamatta. Eloon jäänyt vihollinen otettiin vangiksi. Yllätysmahdollisuus oli kuitenkin menetetty ja vihollinen alkoi saartaa suomalaisosastoa sadan miehen voimin.

Sammalkorpi päätti nopeasti vetäytyä ja palata partioineen takaisin. Partioreissusta saatiin kuitenkin tärkeää oppia ja vangilta saatiin erinomaisia tietoja vihollistukikohdasta.

Raappanan sissejä tukemassa

Tuhoamisretkelle lähdettiin uudelleen everstiluutnantti Matti Aarnion johdolla. Sissiosaston komentajaksi tuli kapteeni Grönroos. Osasto käsitti JR 35:n 1. Jääk.K:n (vänr. Tanninen), JR 56:n 2. Jääk.K:n (ltn Törni) ja 3. Pr:n 3. Jääk.K:n (ltn Sirkkilä). Osasto Grönroos siirrettiin autokuljetuksin Ontajärven lähelle, jonne perustettiin tukikohta lopullista hyökkäystä varten.

"Ompelimme partiopukuihimme punaiset olkamerkit ja valmistimme kaikki kuntoon. Sukset ja aseet maalattiin valkeiksi, että valkoista oli kaikki meissä oleva", kertoo 9.3.1943 JR 35:n sissikomppaniaan siirron saanut kersantti Keijo Tervahartiala.

"Aamulla 13.3. kello 9.00 läksimme suuntana itä. Kello 12 saavuimme omaan kenttävartioon, jossa pidimme pienen tauon. Opas ohjasi sivu oman miinakenttämme ja matkamme jatkui vihollisen puolelle. Kello 21 saavuimme sakeaan kuusikkoon, jonne pystytimme leirin."

Osasto lepäsi ja lähti vasta seuraavana iltana kohti vihollisen Vääräkosken tukikohtaa, jossa edellisellä reissulla vangiksi saadun vihollissotilaan tietojen mukaan oli 105 konepistoolia ym. aseita ja 200 miestä, joita komensi kapteenin arvoinen punaupseeri.

Komppaniat ryhmittyivät kukin omalle suunnalleen hyökkäystä varten. Sotilasmestari Prokojeff astui miinan ansalankaan haavoittuen miinasta vakavasti ja kuoli 10 minuutin kuluttua. Yllätyksen mahdollisuus oli nytkin mennyt, mutta matkaa jatkettiin kohteeseen. Nyt räjähti jo useampi miina ja yksi miinakenttä oli vielä edessä.

"Ryssä ei ampunut asemistaan, varmaan kohta ampuvat yhtäaikaa, kun olemme tarpeeksi lähellä", ounasteli Tervahartiala tuolloin.

Grönroos päättää luopua hyökkäyksestä ja palata takaisin, koska yksi miinakenttä oli vielä ylittämättä ja oli jo menetetty yksi sotilas ja neljä haavoittunut. Paluumatkalla Osasto Grönroos käskyn mukaisesti häiritsi vihollistukikohtaa ja sitoi mahdollisimman tehokkaasti vihollisen voimia.

Törnin konepistooli ei toiminut

Pohjoisempana Rukajärven suunnalla kenraalimajuri Raappanan 14.D:n sissiosasto hyökkäsi samanaikaisesti Jeljärvelle ja Osasto Gröroosin tehtävänä oli sitoa vihollisen voimia Raappanan tavoitteita tukien. Osaston paluumatkalla haavoittuneita kuljetti 3. komppania ja sitä suojasi 1. komppania. Törnin 2. komppania huolehti jälkivarmistuksesta ja järjesti väijytyksen.

"Oltuaan muutaman tunnin väijytyksessä tuli 2. komppania latua pitkin Ontajärven rantaan, jossa ryssä olikin jo väijyksissä ladun varrella huutaen aivan edestä 'ruuki veer' ja silloin se alkoi", muistelee Tervahartiala.

Törnin konepistooli ei toiminut ja hänen täytyi iskeytyä maahan ja verhota itsensä savukranaatilla. Tervahartiala oli Törnin lähellä ja riensi avuksi.

"Tappelu kesti noin tunnin, jolloin ryssä otti loikat jätettyään tantereelle 20 kaatunutta, omat tappiomme olivat 2 kaatunutta ja 4 haavoittunutta. Jatkoimme paluumatkaamme. Ladut miinoitimme jälkeemme."

Aamulla 16.3. kello 7 lähti 3. komppania tuhoamaan Kiirasjärven kylää, joka oli noin 30 km:n päässä leiristä. Kylä olikin purettu eikä siellä ollut ainakaan muutamaan viikkoon ollut vihollisia. Kylän läpi kulki viitoitettu lentokelkkatie, jonka reunat oli miinoitettu. Sirkkilän miehet miinoittivat nyt varsinaisen tienkin ja palasivat leiritukikohtaan 17.3. aamulla.

Vihollisen häirintää, 14 tuntia suksilla

"16.3. kello 11 läksimme loppuporukalla häiritsemään Vääräkosken tukikohtaa. Matkalla kohtasimme vihollisen varmistusladun ja asetuimme väijyksiin, mutta ei uskaltanut rysypoika hiihdellä varmistuslatujaan ollenkaan. Joten lähdimme ja miinoitimme ryssien ladun ja jatkoimme matkaamme kohti vihollistukikohtaa, joka olikin jo aivan lähellä."

Puolenyön aikaan suomalaispartio oli aivan tukikohdan edessä ja avasi yhteistulen 50 konepistoolin ja muutaman kiväärin voimin. Pian olivat vihollisetkin pikakiväärein ja valojuovin vastassa. Vihollisen Krh ampui valoraketin, joka hajosi ilmassa ainakin kymmeneksi eri valopalloksi.

"Palasimme vänrikki Tannisen luokse, jossa hän oli miinoittanut vihollisen huoltotien. Läksimme paluumatkalle ja asetimme miinoja taas runsaasti jälkeemme, hiihtomatkalla olimme olleet jo 14 tuntia, joten väsymyskin alkoi painaa", valottaa Tervahartiala.

Aamuyöstä partiot olivat leiritukikohdassa ja pääsivät lepäämään. Siellä he tapasivat myös Kiirasjärveltä palaavan Sirkkilän komppaniankin.

Korpisodan kenraali, Marskin ritari Erkki Raappana. SA-kuva.

Motti-Matti toi Laatikaisen kiitokset

Paluumatka oli komea, sillä partion ylittäessä Ontajärven 6 kilometrin selkää, sitä suojasivat ilmavoimiemme hävittäjät. Hävittäjät ampuivat vielä konekiväärisarjoja taivaan tuuliin partion tervehdykseksi.

Yllätyshyökkäykset Vääräkosken vihollistukikohtaan epäonnistuivat, mutta Osasto Grönroos kykeni sitomaan vihollista, kun pohjoisempana 14.D:n sissiosasto tuhosi Jeljärven tukikohdan. Muistaa pitää myös, että jälkimmäisellä Vääräkosken partioreisulla aiheutettiin viholliselle ainakin 50 miehen tappiot.

Radio ilmoitti 19.3.1943 Jeljärven vihollistappioiksi 250 sotilasta, 17 hevosta, 5 kuormaautoa, 1 traktorin, 2 ammusvarastoa, 6 elintarvikevarastoa, 2 rehuvarastoa, 9 tallia, viljavaraston, autokorjaamon ja asepajan, 2 varusvarastoa, polttoainevaraston, Jeljärven aseman, 4 rautatiesiltaa ja 21 kohdasta katkaistun rautatien. Omat tappiot olivat kaatuneina ja haavoittuneina 37 miestä. Everstiluutnantti Aarnio alias Motti-Matti toi osastolle kenraali Laatikaisen kiitokset.

Lähteet:
Kaino Tuokko, 1. Divisioona 1941–44,
Paavo A. Kairinen, JR 35 sotatiellä 1941–44,
Lietolaisveteraanien kertomukset
Keijon muisti- tai muistokirja sotaajalta

Tulilinjoilla meitä on monta,
niiden muistoissa on laulu tää.
Ällöi itke mun tyttöni kallis,
vaikka taistojen kentälle jään.

Hakkalan koululta

Martti Piela

Samana heinäkuun viikonloppuna viime vuonna, jolloin Lahdessa vietettiin Koivisto-juhlia, kokoontui Särkisalossa puolen toistasataa entistä Hakkalan kansakoulua käynyttä naista ja miestä muistelemaan menneitä kouluvuosia vanhassa opinahjossaan. Tuon yhteisten muistojen toisiinsa liittäneiden ihmisten tapaamisen ideoi alunperin koulun entinen oppilas Marja Saari, o.s. Mäntylä, ja se toteutui, kun kaksi Hakkalan kouluun liittyvää projektia onnistuneesti kytkeytyivät toisiinsa.

Kotiseutuneuvos Seppo Willgrén julkaisi kesäkuussa 2017 90-sivuisen kirjasen koulun historiasta, ja toisaalta Marja Saaren veli, Kauko Mäntylä oli keväästä lähtien kokoamassa koulun entisiä oppilaita yhteiseen tapaamiseen Kahvila-Ravintola Firapeliin.

Särkisaloon ohjattiin jatkosodan perääntymisvaiheen alettua runsaasti siirtoväkeä Koivistolta. Niinpä minäkin kävin Hakkalan koulua alakoulun toiselta luokalta alkaen yläkoulun viidennen kevääseen asti. Opettajiani olivat Lyyli Lahdensuu (alakoulussa), Siiri Tailas ja Arvo Saura (yläkoulussa).

Koulun toiminta lakkasi 1966

Sekä Mäntylä että Willgrén kysyivät minulta, olisiko minulla mitään annettavaa heidän projekteilleen. Lähetin kummallekin muutaman tarinan ja runon sekä pari kuvaa, joita jossain määrin voitiinkin hyödyntää projekteissa. Minut kutsuttiin myöskin mukaan tapaamiseen, mutta koska olin menossa Koiviston juhlien kyläkokoukseen sihteeriksi, en päässyt mukaan. (Olisi kyllä kannattunut mennä, koska olisin siellä tavannut ”ensi rakkauteni” Seijan, ekaluokan opettajani Sylvi Loiven tyttärenkin!) Koulutapaamiseen Särkisalossa oli saapunut kokonaista 150 osanottajaa, ja siihen sisältyi Willgrénin kirjan esittely, monipuolinen näyttely (vanhoja koulukirjoja, kahdenistuttava pulpetti, karttakeppi jne) ja paljon puhetta aivan koivistolaiseen tyyliin, mikä ei tietysti ihme olekaan - tavattiinhan sitä koulutovereita, joita ei oltu vuosiin nähty.

Kotiseutuneuvos Willgrén sai ensimmäisen kirjasen ilmestymisen jälkeen kerätyksi lisää aineistoa Hakkalan koulusta, joten hän päätti julkaista vielä toisen, täydentävän teoksen samasta aiheesta. Koulun toiminta lakkasi 1966. Vaikka paikkakunnalle jäi toki lopullisesti asumaankin koivistolaisia, oli muualle muuttaneiden evakoiden määrän väheneminen varmaan osasyynä koulun sulkemiseen, kun lisäksi oppilaat ehtivät kasvaa ohi kouluiän.

Kirjoja myydään kotiseututyön hyväksi; kirjoittaja itse saa siitä vain hyvän mielen.

Että viime katsees se olisi

Että viime katsees se olisi,
että tarkoitettu oli se hyvästiksi
sillä hetkellä lainkaan mä tajunnut en;
vasta myöhemmin, nyt, minä tajuan sen.
Toki jo silloin se sai minut miettimään,
miks' niin merkitsevästi minuun sä katsoitkaan,
niin kuin monesti toivonut olin aiemmin
(nyt sen täysin ymmärrän kylläkin),
että laillani suhtauduit kohtaloomme
ylittämätön Ajan vuolas virta on välissämme.
Vaikka sydämes sydämein luo kuinka halaisi,
huules huuliani konsaan ei tavoittaisi
koskaan syliini sinua en sulkea saisi,
vain katseemme kaihoten kohdata voisi.
Äänetön hehkuvain huultesi hyvästi,
hiljainen silmies suruinen jäähyväisviesti.

Martti Piela

Iha turhaa syntymäpäivää

Iha turhaa syntymäpäivää
Joka vuos myö vietetää.
Eiks ookkii nii, et siukii mielest
Niie määrää voitais vähentää,
Ja ees kerra tai kaks viijes vuuves
Tuon päivä yli saatais hypätä?
Eihä miust ainaskaa
Siin oikee ei oo mittää laitaa,
Et vähä vällii meitä muistutettaa,
Et jokahisel meil o aikajana
Rajalline kumpaaki suuntaa:
Alkupäähä ko lissää matkaa tulloo,
Ni loppuu kohe sitä kiirehemmi
Maaliviiva ees ootteloo;
Loppuaika otetaa,
Ja pysähtyy kello viisari.

Martti Piela

Mie tiijjän

Martti Piela

Tammikuu kysymykse ratkasu

Silloko myö Hakkala koulu koulukeittolas asuttii Särksalos, mis voi ainoastaa Höökvorssi puuhellal kattilas keittää soppaa taik puuroo taik käristää pannul makkaraa taik lihhaa, silloko sattu jostai saamaa, eikä koulul olt oikee mahollisuutta paistaa suurel perreel leipää taik känttyy, silloko sattu onnistuu vehäjauhoi jostaa ostamaa, ni sillo mei äiti joutu alustammaa taikina koton ja kärräämmä sen sit teleskoil metsäpolkuu pitki muutama saja metri päähä Hoikkala Väinö mökil, höilko ol siin yhes huoneessaa suure suur leivinuuni.

Siel äiti sit pyörittel leivät Eeva leivinlauva pääl ja letittel pitkot (silloko sattu saamaa niitä vehnäjauhoi) ja pan leivät taik pitkot paistumaa siihe suree uunii. Ja ko ne olliit paistuneet, äiti nostel ne jumalavilja tuotteet pitkä varslauva kans ulos uunist jäähtymää vähäks aikaa Eeva keittiöpöyväl. Siint nostel sit hyvält tuoksuvat tuoreet paistokset tiinuu, kiitti Eevaa ja Väinöö ja läks kärräämmä teleskoi kottii päi.

Sitä voileipäähä katoskii mei lapsii suihi enemmä ko kukkaa varmast voip nykysi kuvitellakkaa, ko vähä välliihä myö pojat varsinkii, ko puis hypittii Tartsanii taik juostii kilpaa mere rantaa uimaa ja kaikis muiskii leikeis kulutettii enerkiijaa.

Saarenpään linnoitukselta (Tani Lehtolan albumista)

No sit jos äiti ol paistant känttyy, ni sit vast näytelmä synty! Eihä sitä känttyy joka suntai saant, mut joulun ja pääsiäisen kuiteskii ainaskii. Äitihä ol mahottoma tasapuoline - hää leikkas jokahisel omast mielestää iha yhtä suuret palat, mut tuon tuostakkii ja vähä vällii kuulu surkiaa valitusta: ”Hää sai enemmä, miul ja!” Vaik vehnäjauhot ei olleet ees laavultaa kummosiika, nii et pulla ei voint paistuu uunis oikee kunnol, siint tul tinahista. Mut kyl se maistu! Ei sitä koskaa saant liikaa!

Saarepää linnake tykkeinee ol suomalaisii ja varsinkii koivistolaisii känttyy. (Eihä se tarkkaa ottae kyl oikiastaa oikia linnotus asiatuntijoija mielest olt.) Ko viholline valtas Saarepää patterit talvisovas, ni niiekii mielest, kutka ois tahtoneet pysähtyy entisel itärajal, sitko suomalaiset asseet alkoit menestyy jatkosova aikan, ni kaik halusiit vallata ne tykit takasii turvaamma Koivistoo.

Suomalaise sotavilmi nro 19-2 Koivisto takaisinvaltauksest (venäjäkielinen osote - vaik vilmis puhutaa suomee ja vaik siin o ruotsinkieline tekstitys: Завоевания Койвисто. Пляжи очищены от меню Казарма в Сааренпяя) mukkaa suomalaiset joukot valtasiit linnakkee takasi 14.11.41 ja iha viime minuteil, ko koko linnotukse tykkeinee päivinee ol viholline ajastant räjähtämmää iha vähä aja pääst, enneko saatii panos purettuu.

Veijalaise Hannu Hoikkalast vastas näin

Puna-armeijan noin 6000 miestä poistui Koiviston saarilta 1.11.1941 vastaisena yönä, jonka jälkeen suomalaiset joukot siirtyivät saarille. Tieto Hoppu-Kansanahon historiankirjasta.

Impi Piela
Elämän melskeissä (II)

On sunnuntai-iltapäivä. Janne on juossut metsien poikki patterilta.

Martti Piela

Hikisenä hän astuu sisään. Olen juuri asettelemassa kahvikuppeja pöytään. “Mie tulin puntiksel. Juoksin pitki metsii. Tulin vaa sanomaa, et työ älkää lähtekö mihikää lapsii kans, jos sota tulloo. Sano vaa niil käskijöil, et työ että lähe kotont mihikää!”

“Niihä mie sanonkii. Eihä myö mihi lähetä, kaik ne survoot meit jalkohen. Eikä kolme lapsist viel ossaa ees hyväst kävelläkkää, enkä mie kui saa höit kaikkii kannettuu!”

Olemme juuri aikeissa käydä kahvipöytään, kun patterin pillit pärähtävät soimaan. Janne ampaisee kuin Jumalan tuuli matkaan, kiirehtii metsien läpi takaisin patterille. Ei ollut miehellä aikaa edes hikeä otsaltaan kuivata. Jään ahdistukseen: “Saapkoha hää viel rangaistukse puntiksel lähöst?” Onneksi sillä kertaa on ollut kysymys vain sotaherrojen tarkkailusta: miten valmiita miehet olisivat tosipaikan tullen toimintaan. Jannen tykille johti kaksi tietä. Kaverit varoittivat häntä, mitä kautta tarkastava vääpeli kulki. Pieni hätävalhe pelasti patterilla tilanteen.

Illat pimenevät. Vartiointia tiukennetaa. Pitkin saaren rantoja on asetettu sotilaita vartioasemiin. Mistä päin lienevät, meille ovat tuntemattomia. Sotilaat pistäytyvät vuoron perään lähitaloihin sisällekin. Ilma on jo koleaa, maan pinta vetäytynyt hiukan kohmeloon. Talvi taitaa olla tulossa. Tutustutaan. Keitetään kohvit, pistetään tupakiksi, jupistaan vanhojen isäntien kanssa, joita ei ole kutsuttu YH:hon. On annettu pimennysmääräys. Tästä on ilmoituslappuja kiinnitetty sanalankapylväisiin. Myös lähitaloissa sotilaat käyvät asiasta teroittamassa: Valoa ei saa näkyä! Sakotetaan. Viedään kuulusteluihin, jollei määräystä noudateta. Myös on noudatettava liikkumiskieltoa kello kahdeksan jälkeen illalla.

Eräänä iltana Janne on jälleen kotona, tullut puntikselle. Lähdemme kahdestaan naapuriin keskustelemaan, mistä tässä kaikesta nyt oikein on kysymys, mitä on odotettavissa. Naapuriin on matkaa vain sata metriä, onhan kylä tiheään asuttua. Istumme iltaa kaikessa rauhassa aina kello kymmeneen asti. Uutiset radiosta kuunneltuamme lähdemme takaisin kotiin hyvää yötä isäntäväelle toivotellen. Valppaat vartijat olivat rannassa huomanneet jo meidän lähtömme kotoa.

Pielan perhe Elimäellä 40-luvun alussa. Impi Piela istuu edessä sylissään nuorin, Elimäellä v. 1941 syntynyt poikansa.

He olivat kiiruhtaneet kotiimme. Kyselivät lapsilta, jotka jo olivat asettuneet yöpuulle, missä vanhemmat olivat. “Hyö männiit Aapram-enool.” Missä eno asuu? “Tuos naapuris.” Paljon on lapsia, sotilaat ihmettelevät ja settuvat vartioon kotimme ympärille. Vakoilijoita ne varmastikin ovat! Sotilaat päättelevät keskenään.

Emme osaa aavistaakaan, että kotimme olisi piiritetty ja että meitä luullaan vakoilijoiksi. On aivan pimeää, kun astelemme kotiinpäin. Lamppua ei uskalla ottaa avuksi pimennysmääräysten vuoksi. Hiivimme hiljaa eteenpäin. Olemme jo aivan kotimme lähellä, kun meidät piiritetään. “Seis! Keitä olette? Miksi liikutte ulkona näin myöhään?” meiltä tivataan käskevällä äänellä.

Koetamme selittää asian; ei auta. “Mars patterille!” kuuluu komento ja kuusi sotapoikaa piirittää meidät. Alan rukoilla armoa ja pyytelen sotilaita käymään sisälle keskustelemaan asiasta. “Ei muuta kuin patterille!” kuuluu komento uudelleen. Koska tiedän, että miestäni varmasti rangaistaisiin - itselleni tuskin ei kävisi kuinkaan, korkeintaan saisin sakon ja lapset joutuisivat jäämään yksin kotiin - niin toistan pyyntöni. Viimein sotilaat suostuvat tulemaan sisälle. “Aatelkaa nyt,” selitän heille. “Työ ootta itsekkii solttui nii ko miu mieheikii. Akus teil ois tilaisuus, työ tekisittä varmast iha samal viisii ko Jannekkii. Nythä o kirreet ajat, ottakaa huomioo. Ja eihä teilkää ois olt oikeus männä lapsii kuulustelemmaa tänne sisäl. Vaa mänittä kuiteskii. Jos teijä koit ois lähempän, työkii mänisittä käymää koton, ois se sit kielletty taik ei. Ja mitä hyötyy teil ois siint et työ Jannen polttasitta?” Aluksi tuntuu siltä, että kaikki ovat niin kovanaamoja, etteivät suostuisi päästämään meitä, mutta sitten kuitenkin yhdellä näyttää olevan sydän paikallaan. Hänen ehdotuksestaan he lähtevät ottamaan selvää naapuristamme, olimmeko puhuneet totta. Naapuri kertoi meille myöhemmin, että olivat tulleet heille kyselemään, olimmeko me joitain vakoilijoita vai olimmeko olleet tosiaan naapurissa kylässä. “Senkos vakoilijoi hyö nyt teil!” isäntä oli jyrähtänyt sotapojille. “Mei naapurii!” Janne pääsi palaamaan osastoonsa.

Janne pistäytyy kotona milloin vain oli mahdollista, joskus luvan kanssa, joskus puntaten.

Oli marraskuinen sunnuntaiaamu. Janne oli jälleen tullut kotona käymään. Taaskin sovimme, että kotoamme emme mihinkään lähde, vaikka sota tulisikin. “Enhä mie oo mittää pakkaantka. Saatii nauraa, ko ne mitkä olliit aluks lähteneet sottaa karkuu, tulliikii takasii, ko ei oo mittää sottaa vielkää!” Janne lähti takaisin rykmenttiinsä aamuyöstä, kellon lähennellessä neljää. Tein hänelle evästä sotilasreppuun. Sitä kun Janne selkäänsä sovitteli, minä riimittelin:

Evässäkki selkähän
ja sitten maailmalle.
Ei nyt auta enää jäädä
kotikaton alle.

Mikä toi nuo sanat mieleeni, sitä olen monasti jälkeenpäin saanut miettiä. Sillä tuo oli viimeinen yhteinen hetkemme ennen evakkotielle lastemme kanssa joutumistani. Miksi noin riimittelin, emmehän me kumpikaan vielä silloin tosissamme uskoneet sodan mahdollisuuteen myös Suomessa.

Vain paria päivää ennen kuin lähtökäsky tuli, olin pyytänyt teurastajaa lopettamaan sian siltä varalta, että sota sittenkin syttyisi. Huhut sodan syttymisestä olivat yltyneet. “Mut kotont en kyl mihikää lähe,” vakuuttelin itselleni. “Ja niihä Jannekii sano: kotont työ älkää mihikää lähtekö, vaik mikä tulis!” Kun lahtimies oli saanut työnsä valmiiksi, laittelin lihat hajalle lankkujen päälle jäähtymään. “Huomen suolaan ja pilkon pienemmiks,” suunnittelin. Otin käsityön eteeni ja kävin ompelemaan lapsille paitoja. Ovelta kuului koputus. Anni ja Sanni sieltä törmäsivät sisään. “Oot sie kuult? Tiijät sie, et huhutaa et täält pittääki lähtee pois?” Anni touhusi. “Mie paan ainaskii lapsei turki hihhaa, jos pittää lähtee näi kylmäl!” Sanni itkien selitteli. Hän oli vastikään synnyttänyt tyttövauvan, vain kaksi viikkoa sitten. “A mie en tuoho usko,” vakuuttelin heille. “Ja mie en ainaskaa omast kotont mikää lähe, se o varmaa". Kiehautin kahvit ja kahvia juodessamme päätimme kaikki yksissä tuumin: Mihikää ei kotont lähetä!

Keskellä yötä heräsin outoon jyrinään. Ponnahdin pystyyn vuoteestani. SOTA!

Mutta koska kaikki lapset nukkuivat sikeästi, en ryhtynyt heitä herättelemään. Kuitenkin, päässäni tuntui siltä kuin tuhat seppää olisi takonut takaraivossani. Sydän läpätti ja hakkasi kuin olisi yrittänyt ulos rinnasta. Pelkkä ajatuskin siitä, että sota olisi puhjennut, vei mielenrauhani tyystin. Hiivin hiljaa ikkunan luo, yritin hiukan raottaa pimennysverhon kulmaa nähdäkseni, mitä oikein oli tapahtumassa. Kaikki näytti pimeältä. Jäin odottelemaan aamua. Mitä tekisin, jos, jos, jos.. En uskaltanut ajatellakaan ajatusta loppuun.

On marraskuun 30. Aamuvarhain juoksen kiireesti rantaan. Kalastajat ovat juuri palanneet mereltä ja nykivät paraillaan veneitään maihin. Itäinen taivas leimuaa tulimerenä, kuuluu yhtäjaksoista ukkosen kaltaista jyrinää, maa vapisee tykkien jyskeestä. Ihmisiä on saapunut rantaan idän taivasta tuijottamaan. Naiset itkevät. “Näättäks työ nyt? SOTA! Voi meitä onnettommii!” Voimme vain ihmetellä taivaanrannan tulenloimua. “Sota o syttynt, sota o syttynt!” kuuluu tuon tuostakin toisen suusta toisen perään. Syvä huokaus kohoaa kaikkien rinnoista. "Jos jokkaine ois rukkoilt nii paljo ko mie, ni ei se sota ois syttynt!” Ida-täti huokailee. Menemme Saskan luo kuuntelemaan radiota. Radiossa tiedotetaan: Neuvottelut sujuvat ystävällisessä hengessä. Mieli rohkaistuu. Jospa sittenkin kaikki vielä kääntyy parhain päin. Lähden kotiin. Lentokoneet surisevat jo oman rannan yllä: sur-rur räpäräpä-rrräpä-pää! Vartiossa olevat sotilaat yrittävät kivääreillään karkottaa herhiläiset saamatta kuitenkaan yhtään osumaa hävittäjiin.

(Jatkuu)

KOIVISTON AUTO ®
www.koivistonauto.fi

Evakkolotta rengasmatkal

Ei nii pahhaa, ettei siint oo jottai hyvääkii, sannoo suomalainen sananlasku.

Kaija Vuorio

Nii et jos ei sitä talvisottaa ois tult, ni ihmine ei vissiin ijässää ois pääst käymää Helsingiskää. Ikkää ko mein pit kotkyläst pois lähtee, ni myö sanottii, et Helsinkhä se o ainakii sellane paikka. Mihi sopii niiko seisattuu näi rengasmatkal olles. Meit ol kaks Makslane lottaa, Mannosen Aura ja mie. Meil kyl sannoit, et työ älkää mänkö sinne pääkaupunkii, ko siel on nii paljo kaikenlaisii konnettakkii jäättä viel al. Mut myö sanottii, et konneihe alha täs ollaa oltu koko talvi, et eihä tuo nyt sen pahempaa liene.

Mut kyl se ol ensi vähä hepreaa. Jos teist kuka on millo käynt Helsingis, ni sit työ tiijättä, kui vaikee on männä yli siint Erottajast. Miu mielestäin ainakii sen nimeks ois pitänt panna Yhistäjä, ko kerra silhe kaik raitiovaunut ja pussit ja ihmiset tulloot ihan yhtaikaa.

Myo ko mänin sinne Erottajal ni hyvä, ettei vilmanneet, niiko sitä muinosta Kivennava ukkoo. Meil ko ol näät oikee suuret repuvääskät seläs ja Karjalakilvet käsvarres, ni luuliit vissii et kui suurii Summa sankarloi lieneetkii, etekii, ko myo oltii vähä sellasii hölmö näkösii, nii aatteliit tietyst, et ne on raukat saaneet siel jonkunlaisen tärähykse.
Myö ko sen Auran kans oltii oltu koko sota-aika yhes, ni sun Erottajal myö otettii toisiaan kovast kääeest kii ja sanottii, et jos nyt kuollaa, ni yhes kuollaa. Ja sit myö hyökättii! Kova rutina siin käi ja tais siin muutamiin kaatuukii, mut yli päästii, reput senko pamppaloittiit seläs.

Meit ottiit työhö sinne Päämaijaa, aattelilt vissii, et otetaa nyt näilt maalaisilt luonto pois iha tarkkaa. Myö ei ehkä ymmäretty sitäkää, et mitäs mein sit pittää tehhä, ko oikee korkeit upseerloi tulloo vastaa. Mut ei se Mannemeim suotta oo sotamarsalkka.

Hää huomas heti, et nyt nää lotat on joutuneet mottii ja anto paiväkäskyn, et upseerloin pittää tervehtii lottii. Ja sen peräst myös ei keritty muuta ko vetäissä henkee yhe kerra sissäänpäi, ko Mannermeim itsekkii morjest.

Siin sitä ol ja pulmaa, et mist myös niiko saatais semmone asunno tappaine. Mut onniko kons käyp potkimaa ni se potkii iha joka puolelt Meil sanottii, et eiks lotat haluais tulla asumaa Bulevardi varrel, seko on nii kaunis katukii Myö käytii ens katsomas, et onha siin vähä puitkii. et siin suhtees se vähä niiko muistuttais Makslahtee, et saahaaha myö tulla. Mut tiijattaks työ! Myö ko mäntii sen talo porstuppaa - vai mikä etteine hää nyt on - ni sun ol sellane - sellane - pien huone. Myö kyl vähä vilkastii toisiaa, et siel mei puolel ainakii ruukattii tuolaset rakennukset rakentaa takapiha puolel, mu ko asjaa ol, ni mäntii sissää. No - mut eihä siin oltkaa mittaa sellasta! Sillo Aura sano, et se tietyst tulloo tähä, ko painetaa tuost napist. Mut miekö painoin siit napist, ni sillo se koko hökötys läks! Ja vaik myö ois kui paljo niit nappiloi painettu, ni se mökki senko lens yllää ja allaa - yllää ja allaa. Vähä aika ko myös oltii siin iestakkii ajettu, ni nii aiko pahast kiertää syän allaa ja aiko tehhä miel koivistolaisii suolahailii.

Sit jälkee päi ko meist tul oikee pesialistii sen hissi käytös ja maalaisserkkuloi käi mei vieraan, ni myö lastattii ne ens hissii ja ajelutettii siin kaua aikaa ja sanottii vaa, et se mei kaunis kammar on nii ettääl. Sit myö kyl heti tarjottii jottai suolasta.

Siel Helsingis oppi ihminen iha laiskaks. Tokmannillekii ko mäntii, ni ei huolint ovveekaa avata, senk kerkiis saaha kantapäähäis alt pois ko ovi pyöri. Ja toisee kerroksee pääs, ko käi sellase matelija pääl seisomaa. Se vei.

Mut nii mukava ko siel Helsingis olkii, ni mitehää lie olt, et ver alko vettää lähemmäs raijaa, lähemmäks Karjalaa. Ja nii myö yhteen kauniin päivään koottii kimpsuun ja kampsuun, ja kaytii junnaa. Meil ol nii kova höyry pääl, et saattajat sannoit, et ko ette vaa mänis yhtä kyytii iha Koivislol ast ast. Haminaa myö sit seisahuttii, ja tääl myö ollaa sitä rengasmatkaa jatkettu Issoo-Ympyrää ja Pikku-Ympyrää myöte.

Toine niist lotist

(Teit isäin astumaan...)

Yks lapsuuve laskiaine

Laskiaine o taas tulos, haasteliit aikaihmiset.

Eila Raaska os.Pukonen

Mie oli Pönniläisiil, naapuriis, kyläs ja tytöt summitteniit, et sit tiistaiamuul varrai männää taas varastammaa se Riihimäki. Mie oli kuult jo aikaisemmi, et Pönni tytöt o nii varmoi, et joka laskiaiseen hyö kerkiäät varastammaa tuo Tervahartela Riihimäe, mikä ol siin Sanriisyrjii alus kyläst päi tullees.

Mie oli sillo neljä ja puol-vuotias. Kottii mannessäi mie äkkistää pääti, ett miepäs tänä vuon yllätänkii höijät ja varasta mäe.Miu kottii ol viel höitä lähempään, iha siin määe al. Koton mie sano sit äitiil, et laskiaiseen miut pittää herättää viimistää viije aikaa. Usjaan iitaan mie sit vairaisti äitiilt, et joks se tiistak o sit huome aamuun.

Laskiaiseen äiti herätti sit miut viijeelt. Hää ol käynt jo ulkoon katsomaas ilmaa. "Siel onkii oikee mukava ilma, pien pakkane ja yöl o satant vähäse lissää lunta. Kelkka liukuukii varmaast oikee hyväst". Äiti laitto miul lämpimat vaatteet pääl, huopikkaat jalkaa ja lapaset kättee.

Ulkoon ol viel iha pimmee hämä rää. Mie oti piene puise veskelkkai ja läksi vetämää sitä koyvveest kuurinukaalt portiil päi. Aina talveeks iso ja levvee portti avaittii iha selällee, et ylä- ja keskikyläläiset pääsiit ajamaa vaik hevosillaa meijä ohi alakyl lää. Portipielees suurii petäjii alaoksat riippuit valkose lume peitoos. Portikohal ol jo vähä ylämäkkee, mut hyvästhä mie jakso sen kelka perassäi vettää. Pääsi jo määe juureel, ko miu pitikii hypätä kelkkonee syrjää. No Pönni tytöthä ne sielt tuliit suureel veskelkaal kovvaa kyytii alas mäkkee ja huusiit yhtee aanee: "Liu liu liinaa, pitkää pellavaa!"

Kolme nuorempaa sisaruuksiist istuit kyyvviis. Anna ja Martta olliit jalaksiil kelka takan ja potkiit vauhtii. Höit ol nii lustii eika hyö tainneet minnuu huomatakkaa. Mut miul ei olt yhtä lustii! Itku kurkuus mie siin seiso ja meinasi kaantyy takasi kottii. Sit tuumasi kuitekii, et hyvähä se vois olla kakkossijakii, ko muita laskijoi ei näkynt. Mie laksi marnimaa kelkka perässäi mäkkee ylös. Kapusi iha määe laaeel, siihe riihe nurkaal. Kiersi kelka pestiköyve ohjaustago ympäär ja käänsi kelka noka laskusuuntaa. Sit nousi kelka kannoil ja anno viel muutamaal potkuul alkuvauhtii. Kelkka läkskii mänemää sellasta vauhtii, et hyvä ko jakso piellä itsei kyyvviis. Ai sitä vauhi riemuu! Mie aatteli, et ois siin saant olla vaik katse liijjoikii määe rintees. Viel ol kuitekii iha hämärää eikä yhtää ihmistä nakynt missää.

Mie laski suoraa portiist kartanool ja siel mie muisti taas tuo jo

Liu liu liinaa, pitkää pellavaa!

välil unehtunnee pettymykse. Äiti arvas heti, et Pönni tytöt olliit kerinneet enne minnuu.
"Mut jos mie oisi kerint ensiiks, ni se ois tuont meil paljo onnee!"
"Onnee tuop vannaast taa kakkostilakii", lohutteel äiti minnuu.
"Mää ny viel vähäks aikaa makkaamaa! Sitko Pönni tytöt kerikiäät, ni otatta mei keppeen hevosreen ja maalta kaik yhes laskemaa mäkkee. Pannaa pien Marttikii rekkee. Tytöt kyl hoiteloot hänt Sit tuotta syömää rokkaa ja lättyi.
"Mutko nuo enot sannoot. et rokka vettää polvet kokkaa?"
"No, se o semmone sanapars, mut emmie usko, et se ainakaa se nuorii polviais kokkaa vettää. Iltapäivääl voitta tyttöi kans lähtee suksiil Suuriilsyrjiil, jossei ilma muutu iha noi vaaks."

Tää ohjelma mukkaa sit elettii. Ja arvaattaks työ, mikä ilo meil ol, ko lapsii täynnää olt reki liuku vauhiil mäkkee alas! Myö kiljuttii kurkku suoraan pelkästää elämise riemuust. Varmaast seuraavaan kesän kasvo pitkii pellavii!

Iltapäivääl mie käi viel tyttöi kans hiilllamaas Suuriilsyrjiill. Siel ol sitjo nii paljo väkkee, et latu määet pääl käi ahtaaks. Emmie siel uskaltaant lasketellakkaa, mut olha siel mukava katsella. Pojat hyppäsiit määees pituutta. Hyö olliit mäe kaikkii jyrkeimmä koha al laittaneet hyppyri, Kuka pysy pystyys, kuka lens nuri, mut ei siin näyttäänt mittää vahinkoo käyvä.

Ko myö ol aikaan katsellu ja hiljaa hiihelly, ni minnuu rupes väsyttämmää. Tytöt saatteliit miut kottii.

Oltkii tapahtumarikas laskiaine. Oisko se aamune pettymys teht sen, et koko päivä on nii hyvästä miu mielessäi.

Koivisto-tuotteita

Koivisto-kalenteri 2018. 15 €
Tilaukset seuran sihteerille.

Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo
puh. 0440 501 806, virpi.huhtanen@kolumbus.fi

Tääl` tapahtuu

Porvoon seudun Koivistolaiset ry

Vuosikokous 3.4.18 klo 19.00
Lundinkatu 11 Porvoo
Käynti pihan puolelta
Käsitellään sääntömääräiset vuosikokousasiat.

Kahvitarjoilu
Tervetuola
Johtokunta

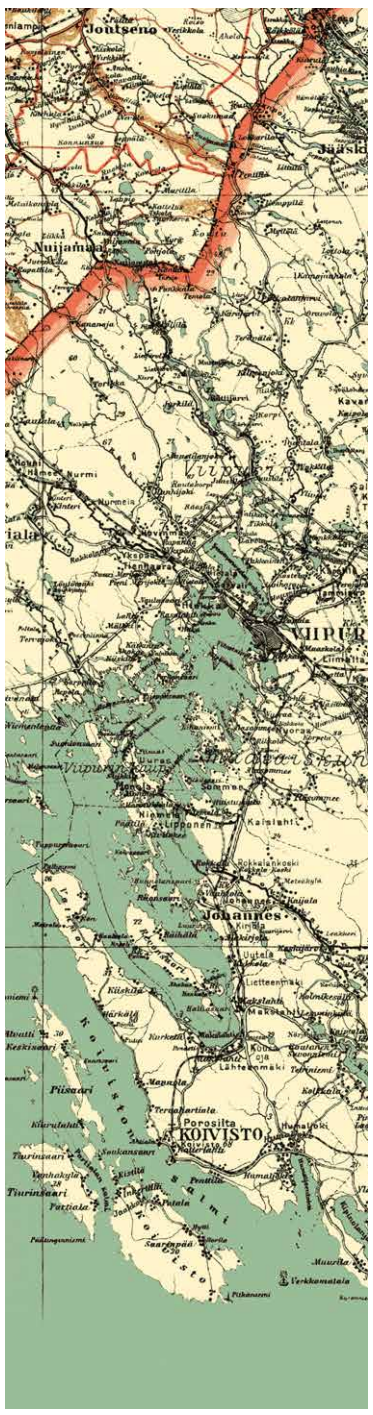

Katsotaanpa Itämerta toiselta rannalta, vaihteluna Koiviston maisemille. Lähde ja ota kaverikin mukaan matkalle, johon osallistuu härkälläläisiäkin

Latvian linnat ja kartanot 12. – 15.7.2018 opastettuna

Riian tärkeimmät nähtävyydet kiertoajelulla tulopäivänä.
Toisena päivänä Riiasta länteen Jurmalan kautta tutustumiskohteina Rumenen uusgoottilainen kartano, Jaunmokasin metsästyslinna sekä Jaunpilsin ritarilinna.
Kolmantena päivänä kohti Liettuan rajaa Rundale-palatsiin ja Mezotnen linnaan.
Kotimatkalla Birinin linna ja ripaus Pärnun kesäkauneutta. Tarjolla uusgotiikkaa, barokkia, klassismia ja ne uskomattomat tarinat!
Majoitus Riian keskustan hotellissa jaetussa kahden hengen huoneessa.
Helsingistä Eckerö Linen ms Finlandialla klo 8.30 (aamiainen laivalla) ja paluu Helsinkiin klo 21.00 (illallis-buffet laivalla).
Hintaan sisältyy 1 x illallinen, 4 x lounas sekä 1 x kahvitauko sekä tutustumiskäyntien sisäänpääsyt.

Matka edellyttää 30 osallistujaa. Hinta 490,-

Ilmoittautumiset
Tapani Teikari p. 040-829 1824, tapani.teikari@ttmatkat.fi
Kata Aaltonen, 050-439 3791, aaltonenkata@outlook.com

Turun ja ympäristön Koivistolaiset

23 h Silja Baltic Princess-risteily 26.-27.3.2018
Lähtö maanantai 26.3.2018 klo 20:15 Turku
Paluu tiistai 27.3.2018 klo 19:15 Turku
2 hengen A hytti 48€ /hlö, B hytti 41€ /hlö
- Buffet lounas ruokajuomineen ti. klo14:00
- Kahvi ja pulla kahviossa
- Omaa ohjelmaa kokoustilassa, ti. klo 11-13 Arpajaisvoitot ovat tervetulleita
Ilmoitt. viim. 9.3. nimi+synt.aika (pp.kk.vv) +clubnro.
seijam.jaakkola@saunalahti.fi - 046-843 4466 /Jorma
0400-834 723. Maksut tilille: J. Kallonen FI38 5319
0420 0292 20 (viite: oma nimi).
Tervetuloa kaikki koivistolaiset ystävineen viihtymään kanssamme !

Helsingin Koivistolaiset ry.

Sääntömääräinen vuosikokous pidetään maanantaina 12.3.2018 klo 18 alkaen Kampin palvelukeskuksessa Mude-kerhohuoneessa, Salomonkatu 21 B, 00100 Helsinki.
Tervetuloa päättämään yhdistyksemme asioista!

Vuosikokouksen jälkeen pidetään maaliskuun tupailta. Tarjolla on kahvia ja piirakoita sekä hyvää seuraa. Ohjelmassa Juhani Villasen muistikuvia vierailusta Auschwitzissa.

Johtokunta

Suomen Koivisto-Seura ry:n

Vuosikokous

Lauantaina 17.3.2018 klo 11
TURUN Karjalatalolla, Itäpellontie 2, Turku

Vuosikokouksessa käsitellään
sääntömääräiset asiat.
Tulokohvit klo 10 alkaen.
Vuosikokouksen jälkeen Koivisto-Seuran jäsenetuna tarjoama keittolounas jälkiruokakohveineen ja

Talvijuhla noin klo 12.30 alkaen.

Ohjelmassa: Evakkomatkan muistelua, Henri Mäkeläinen
Koiviston työväenyhdistyksen historia, Heimo Pulli
Koiviston sankarihautahanke, Eija Tuominen
Musiikillaan viihdyttää Jaalamiehet-yhtye

Kuljetukseen mahtuu vielä mukaan.
Ilmoita, miltä pysäkiltä tulet kyytiin

Kuljetus:
Yhteiskuljetus reitillä 4.45 Pitkäkoski, Vuorelan tallit Onkamaan kautta; 5.30 Haminan linja-autoasema; 5.45 Karhulan linja-autoasema; 6.45 Porvoon Kuninkaanportin Shell; 7.45 Espoon Ikean pysäkki; 9.15 Salon ABC Piihovi tai sopimuksen mukaan matkan varrelta.
Hinta:
30 euroa, kun tulee kyytiin ennen pääkaupunkiseutua, ja
20 euroa, kun tulee kyytiin pääkaupunkiseudulta tai sen jälkeen.
Ilmoittautuminen:
28.2.2018 mennessä
Tuula Raukolalle, p. 044-522 8098 tai
raukola.tuula@gmail.com
Kuljetus maksetaan etukäteen Suomen Koivisto-Seuran tilille
FI78 1519 3000 1868 47, viite 20268

Tervetulloo!
Johtokunta

PIIRAKKAJUHLA

Sunnuntaina 4. 3. 2018 klo 14 - 16

Pornaisten yht.koululla Kirkkotie 176, 07170 Pornainen.

Aloitetaan Jorma Kallosen ja Seija Jaakkolan kuvaesityksellä:
”Vatnuori tänään - kävelyllä kujilla ja rannoilla”

Tarjolla on talkootyönä tehtyjä ja paikalla aamulla paistettuja lämpimiä erilaisia karjalaisia piirakoita. - Gluteenittomat ilmoittautukaa viimeistään 1.3.2018.

Halukkaat leipurit! Tervetuloa koululle opettelemaan (maksutta) ja/tai avustamaan. Ilmoitukset tapani.hovi@thl.fi tai puh. 0400 517299.

Ohjelmassa on myös arpajaiset. Pääsylippu maksaa 10 euroa (alle 12 v 5 €). Osallistuminen ei edellytä jäsenyyttä yhdistyksessä.

Tervetulloo! Vatnuorin kyläyhdistys ry

Turun ja ympäristön Koivistolaiset

Muistinvirkistykseksi vielä kerran:
Perinne kalastuspäivä lauantaina 3.3.2018 klo 12
Matti Aggen rannassa Gundvikintie 243 Parainen.
Tietoa, tarinoita entisajan kalaustuksesta, putka.
Mahdollisuus makkaranpaistoon. Omat eväät mukaan. Lisätietoa Matilta 040-5367701

Oma Vuosikokouksemme sunnuntaina 11.3.2018 klo14
Kahvitarjoilu Tervetuloa

Maaliskuun Kajuuttaillassa tiistaina 20.3 klo 17
Henry Mäkeläinen luvannut kertoa merivartiotoiminnasta ja urallaan sattuneista kommelluksista siinä toiminnassa.
Henryn tarinat jatkuvat huhtikuun Kajuuttaillassa tiistaina 17.4 klo 17 lapsuuden hiihtoretkistä Koivistolla ja muusta urheilutoiminnasta siellä.
Lahjattomat ne on ku harjottelee..

Turun seudulta Suomen Koivistoseuran vuosikokoukseen lauantaina 17.3. osallistuvat.
Toivomme teiltä myös ilmoittautumista keiton riittävyyden takaamiseksi Hannu Seppiselle 040-7031244,
hannu.seppinen@gmail.com 28.2 mennessä